

hvad der skal ske, saaledes at Ansvarret lægges, hvor det bør lægges, nemlig hos Flertallet. Kan Mindretallene saa senere oparbejde en anden Stemmning, er det i dette som i alle andre politiske Spørgsmaal selvfølgelig deres Ret og, jeg havde nær sagt, ogsaa deres Pligt. Men Spørgsmaalet afgøres forfatningsmæssigt paa ganske samme Maade som alle andre Spørgsmaal, og dette tager for en stor Del Brodden af den Agitation, der rejses. Jeg har nu aldrig kunnet forstaa, i alt Fald ikke i de senere Aar, hvorfor man i saa høj en Grad skal sætte Lidenskaberne i Bevægelse, naar Taten er om Forsvarsspørgsmaalet. Er der noget Spørgsmaal indenfor vort Samfund, som i Virkeligheden skulde kunne samle alle, var det dog dette, thi det tager ikke Sigte paa i særlig Grad at begunstige eller at bebyrde de enkelte Samfundsklasser; en Forsvarsordning skabes kun, for at Samfundet derigennem, dels indadtil, dels udadtil, skal kunne leve og virke under mere betryggende Former, end hvis vi ikke havde den. Det er hele Forudsætningen. Men dertil kommer, at Forsvaret i det aller-væsentligste bestaar af levende Væsener. Det bestaar dels af Befalingsmænd, dels af menige; Befalingsmændene er Landets Funktionærer lige saa godt som andre Funktionærer, og de menige, det er Sønerne af Landets Befolkning, det er vore egne Brødre, vore egne Børn, som en Tid i Kraft af Lovgivningen stiller deres Evner og Kræfter, ja, til Tider maaske endog deres Liv, til Samfundets Raadighed; men uanset, om de kommer fra rige eller fattige Hjem, er deres Vilkaar lige og deres Opgave den samme. I sin Tid, da Forsvarsspørgsmaalet blev gjort til et politisk Spørgsmaal, idet man vilde tilsidesætte Flertallets Ret til at tale med, da kunde jeg forstaa, at der blev rejst en saadan Storm mod Forsvarsordningen, som der den Gang blev rejst. Men efter at dette Spørgsmaal er kommet ind under den samme Afgørelse som andre Lovgivningsspørgsmaal, saaledes at det er Flertallet, der med Flertallets Ret afgør det og med Flertallets Pligt paatager sig Ansvarret for Afgørelsen, forstaaer jeg ikke længere den voldsomme Agitation, der drives.

Det er disse forskellige Betragtninger, der har været de afgørende for Venstre, naar det har været med til at stille dette Forslag. Vi har ved vor Afgørelse maattet tage Hensyn til de økonomiske Byrder saavel som til de personlige, men i væsentlig Grad til de økonomiske Byrder,

som en saadan Ordning vil paalægge det danske Samfund. Vi maatte afveje imod hinanden de militære Pligter, der paahviler os, og vor økonomiske Evne til at opfylde disse Pligter og se ud af disse to Betragtninger at faa et Forslag, der var brugbart. Det mener vi at have faaet i den Ordning, vi her har foreslaaet.

Paa det Tidspunkt, da vi skulde træffe en Afgørelse af, hvorledes vort Forslag skulde se ud, stod vi overfor en Afgørelse af, hvorvidt vi burde stille et nyt Forslag som det, der her er Tale om, eller vi eventuelt kunde nøjes med en Ændring af Forsvarslovene af 1909. Men Valget herimellem var ikke svært. Hvad vil det sige at ændre Forsvarslovene af 1909? Det vil for det første sige det, som den højtærede Indenrigsminister var stærkt inde paa, at man stadig vilde beholde Uroen indenfor vort Befalingsmandskorps, saa længe der fra Lovgivningsmagtens Side blev sagt: Hærordningen af 1909 er den bestaaende, men vi foretager af og til visse Ændringer og Indskrænkninger; en egentlig Afgørelse af, hvorledes vi vil bære os ad i Løbet af 1 eller 2 Aar, kan vi ikke nu udtale os om, men det sandsynligste vil være en Indskrænkning. Hvis man havde opretholdt Ordningen af 1909 under den Forudsætning, er det ganske givet, at den Flugt fra Hæren, som den højtærede Indenrigsminister talte om, havde fortsat sig, og naar man er berettiget til at beklage, at der er foregaaet og foregaar en saadan Flugt fra Hæren, er det væsentlig, fordi det — det er vistnok den almindelige Opfattelse — ikke er de daarligste, de svageste, de, der er i Besiddelse af de ringeste Evner og den ringeste Energi, der flygter fra Hæren over i andre Stillinger. Det er sikkert i væsentlig Grad det omvendte, der er Tilfældet. Det er sikkert de bedste Elementer, der gaar, de, der sidder inde med den bedste og mest alsidige Uddannelse, og de, der i stærkest Grad ønsker at betrygge deres Livsstilling. Disse vil, for saa vidt en saadan Ordning opretholdes, saa vidt muligt søge anden, mere lønnende og mere sikker Beskæftigelse, og det er uheldigt i en Institution, som eventuelt i givet Tilfælde skal bruges paa den Maade, her er Tale om, at der er en saadan Opløsning indenfor dens Rammer.

Alene af den Grund vil der være Aarsag nok for os til at sige, at den midlertidige Ordning ikke kan fortsættes længere. Men dertil kommer saa: Hvad vil det betyde at ændre Hærlovene af 1909? Vi kunde ikke blive staaende ved de Udsæt-